

8. СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

К.Ю. Загорська

Національний університет харчових технологій

Економічна ситуація, що склалась в Україні характеризується низьким рівнем застосування наявних наукових знань і, як наслідок, інноваційний розвиток відбувається

дуже повільно. В той же час глобалізаційні процеси та інтенсивна конкуренція на міжнародному рівні стимулюють українських товаровиробників харчової промисловості приділяти більшу увагу підвищенню їх інноваційного потенціалу.

Охопивши різні аспекти ринкових відносин, інноваційний процес сприяє зростанню виробництва, дає змогу підвищувати продуктивність праці, залучати до виробничої сфери нові резерви.

Загалом, введення інновацій на підприємстві вимагає відповідного нормативно-правового забезпечення. До нього слід віднести Закони України «Про інноваційну діяльність» (від 04.07.2002 р. № 40-IV) [1], «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [3] (від 16.01.2003 р. № 433-IV), постанову Верховної Ради України «Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» (від 1999 р. №37) [2] тощо.

Відомо, що для успішної інноваційної діяльності необхідними є надійні джерела фінансування інноваційних процесів, а також створення сприятливих умов для розвитку інновацій на підприємствах з боку держави.

Ситуація станом на 2013 рік, за даними державної служби статистики України [6], характеризувалась зниженням частки підприємств, що займаються впровадженням інновацій порівняно з попереднім роком на 10%. Можна виділити такі основні причини такого сповільнення використання підприємствами результатів інноваційних наукових розробок у своїй діяльності:

1. Недостатнє державне стимулювання, у тому числі і фінансування державними органами та органами місцевого самоврядування наукових розробок та безпосереднього запровадження інноваційних технологій на підприємствах;

2. Відсутність можливості отримання банківських кредитів за оптимальними відсотковими ставками;

3. Неможливість власного фінансування через нестачу вільних фінансових ресурсів.

Що стосується, зокрема, останнього пункту, то варто зазначити, що згідно проведених досліджень [4], у багатьох вітчизняних підприємств бракує фінансових ресурсів навіть на ведення поточної господарської діяльності та забезпечення виробничих програм. Додатковим фактором став спад виробництва в умовах кризи, що зумовило зменшення прибутку, як одного з основних джерел фінансових ресурсів.

Не дивлячись на те, що практикою усіх країн, що спрямовані на інноваційний розвиток підтверджується, що держава є ключовим суб'єктом здатним створити максимально сприятливі умови для інноваційного розвитку, дані державної служби статистики України свідчать про недостатнє державне фінансування інноваційної діяльності підприємств в цілому по Україні. Таким чином, за 2013 рік підприємствами було використано 2161 винаходів, 3058 корисних моделей та 582 промислових зразків, із яких 29% винаходів, 41% корисних моделей і лише 2,6% було профінансовано з державного бюджету [6].

Звичайно, що розвиток інноваційної діяльності в Україні дещо стимулюють іноземні інвестори, що з початку 2014 року вклали 1694 тис. грн. у галузь харчової промисловості, зокрема виробництво харчових продуктів. Проте говорити про можливість стрімкого інноваційного розвитку ще зарано.

Надзвичайно важливим напрямом інноваційної діяльності підприємства у сучасних умовах має виступати розробка заходів щодо підвищення екологічності підприємств

харчової промисловості. Заходи щодо охорони навколишнього середовища, які використовують у харчовій промисловості, недостатні й потребують удосконалення через реконструкцію підприємств і комплексне використання сировини, вторинних ресурсів і відходів виробництва. Особливо небезпечними вважаються відходи виробництва цукрових заводів, насамперед, жомова й дифузійна вода [5].

Стосовно, атмосферного повітря, малоефективна робота газоочисного обладнання й пиловловлювачів в харчовій промисловості призводить до того, що в атмосферу викидається значна кількість сажі, сірчаного ангідриду, оксидів вуглецю й азоту, парів спирту, сухих кормових дріжджів та інших речовин.

Таким чином, держава, беручи курс на покращення стану екології, який описаний Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року» та Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки, має спрямовувати свої зусилля на комплексне вирішення зазначених проблем.

Отже, сучасний стан економіки суттєво погіршив стан фінансування інноваційної діяльності підприємств. Однак за належної державної підтримки та обрання правильного стратегічного напрямку розвитку існує перспектива значного зростання надходжень інвестиційних коштів та підвищення інноваційної активності підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про інноваційну діяльність [Закон України від 04.07.2002 № 40-IV] [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

2. Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України [Закон України від 13.07.1999 № 916-XIV] [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/916-14>.

3. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні [Закон України від 08.09.2011 № 3715-VI] [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.

4. Корольова-Казанська О. Джерела фінансування інноваційних проєктів підприємства. / О. Корольова-Казанська // Економічний аналіз. — 2010. — Випуск 5. — С. 280-283.

5. Клунко Н.С. Роль інноваційного чинника в економічному зростанні підприємств. / Н.С. Клунко // БІЗНЕС ІНФОРМ. — 2012. — № 5. — С. 87-89.

6. Україна у цифрах 2013: стат. збірн./ За ред. О.Г. Осауленка. — К.: Державна служба статистики України, 2014. — С. 150-154.

Науковий керівник — В.В. Струнін.